

Vabariigi Valitsuse korralduse „Volitus ASi SmartCap moodustatud lepingulises investeerimisfondis osalemiseks“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

2. mai 2024 aasta valitsuskabineti nõupidamisel otsustati toetada peaministri ettepanekut luua kaitsetööstuse fond ning tehti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile (edaspidi MKM) ülesandeks esitada valitsuskabineti nõupidamisele kaitsetööstuse fondi sisuline ja tehniline lahendus, analüüsides loodava fondi kooskõla riigiabi reeglite ja sektori ootustega. Ühtlasi tehti Kaitseministeriumile ja Siseministeriumile ülesandeks analüüsida enda valitsemisalas võimalusi Eesti kaitsetööstuse toodangu testimiseks ning innovaatiliste tehnoloogiatega eksperimenteerimiseks ning Kaitseministeriumil leida võimalusi Eesti kaitsetööstuse toodangu täiendavaks hankimiseks, sealhulgas tarnimiseks Ukrainale.

Käesolev seletuskiri sisaldab infot kaitsetööstuse fondi investeerimisstrateegia ja tehnilise lahenduse kohta, samuti riigiabi analüüsi. Seletuskiri sisaldab ka kokkuvõtet kaitsetööstuse toodangu eksperimenteerimise ja testimise täiendavate võimaluste ja kavandatava korralduse kohta Kaitseministeriumi ja Siseministeriumi valitsemisalas ning ülevaadet võimaluste kohta kaitsetööstuse toodangu täiendavaks hankimiseks. Investeerimisstrateegia ja koostöömudel on kokku lepitud Kaitseministeriumi, Siseministeriumi, Rahandusministeriumiga. Sektori ootuste kaardistamiseks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi esindajad kohtunud Eesti Kaitse- ja Kosmetööstuse Liidu ja Asutajate Seltsiga.

Seletuskiri on koostatud Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu juurde, millega volitatakse majandus- ja infotehnoloogiaministrit otsustama osalemine Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi EIS) tütarettevõtja ASi SmartCap (edaspidi SmartCap) moodustatud lepingulises investeerimisfondis, mille vahendid investeeritakse kaitsetööstuse ja sellesse panustavate ettevõtete omakapitali otse või erasektori fondide kaudu (edaspidi projekti nimi SmartCapi kaitsetööstuse fond). Osalemine on korraldatud selliselt, et ettevõtluse toetamise ja

laenude riikliku tagamise seaduse § 5² lõikes 1 nimetatud rahastamislepinguga võtab riik kohustuse investeerida 50 miljonit eurot SmartCapi kaitsetööstuse fondi 2024. aasta riigieelarve seaduses MKMi valitsemisala finantseerimistingute arvelt.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja koostas MKMi innovatsiooni ja tehnoloogia osakonna fookusvaldkonna juht Kadri Mats (tel 5343 6001, e-post: kadri.mats@mkm.ee).

2. Selgitus korralduse eelnõu juurde

2.1. Lahendatav turutõrge

Eestis on hästi arenenud innovaatilisi tarkvaralahendusi arendav ja eksportiv sektor, selle ümber toimiv innovaatilisi tehnoloogiaid arendavate ettevõtete ökosüsteem ja aktiivne investorkond ning rahvusvahelised edulood, mille tõttu on Eesti tuntud ka rahvusvahelise tehnoloogiaettevõtete keskusena. Küll on senised edulood ja ökosüsteem koondunud tarkvaraettevõtete ümber ning ettevõtjatel, inseneridel ja investoritel puudub kogemus ja rahaline võimekus ehitada kõrgtehnoloogilisi lahendusi.

Ulatuslikud muutused globaalses majanduses ja julgeolekuolukorras on suurendanud nõudlust kaitsetööstuse toodangu ja kaitsetööstuses kasutatavate tehnoloogiate järele. Samas ei ole kaitsevaldkonna või kahese kasutusega tehnoloogiaid arendavad ettevõtted, mille toode või teenus on tsiviil- ja militaarkasutuse ristteel, investorite jaoks aktsepteeritava riski-tulu suhtega või on investorid kaitsevaldkonna tervikuna oma investeerimisfookusest eetilistel kaalutlustel välistanud. Investeeringud kaitsetööstusettevõtetesse on ebaatraktiivsed ka seetõttu, et lõppkliendid piirduvad peamiselt loetud arvu riiklike kasutajatega. Tüüpilise innovaatilise tehnoloogiaettevõttega võrreldes on seega kaitsetööstusele orienteeritud ettevõtete puhul tegemist sihtgrupiga, kelle müügiüksikk on vähese nähtavusega ja aeglane ning kelle sihturu suurus piiratud arvu lõppkasutajate tõttu väike.

Kaitsetööstust eristab teistest innovaatilisi tehnoloogiaid arendavate ettevõtete tööstusharudest tihe julgeolekualane koostöö riigi ja ettevõtete vahel ning mõlemale seatud kõrgendatud nõuded, näiteks erandlik ekspordirežiim ja müügikeskkond, kõrgendatud tööstusspionaažioht

ja turvanõuded. Samuti on kaitsetööstuse arendamine väga kapitali- ja ajamahukas, kuna tegemist on sageli teadusmahukate tehnoloogiate kasutamisega ning füüsiliste toodete tootmisega. Pärast esimesi tehnoloogia arendustöid ja finantseeringut ei ole tehnoloogia enamasti veel turuküps, aga rahastust turuküpsesse faasi ning maksvate klientideni ja käibeni jõudmiseks ei pruugi kapitaliturult leida – ettevõtted satuvad nn surmaorgu. Eriti keeruline on ettevõtetel, kelle esimeseks ja sageli ainsaks kliendiks on riik(id), mida julgeoleku- ja kaitsetööstus sageli eeldab. Enamasti pole riik valmis ostma prototüüpe, vaid soovib toimivaid ja ennast tõestanud valmis lahendusi ning suuremaid koguseid pikaajalistes hangetes, mis tekitab omakorda uutele alustavatele tootjatele kõrge turule sisenemise barjääri.

Piiratud kapitalile ligipääsu tingimustes ning ebasoodsas regulatiivses keskkonnas luuakse Eestis vähem kaitsetööstusele suunatud kõrgtehnoloogilisi ettevõtteid ning Eesti tähtsus NATOs kaitsetööstuse arengut toetavate lahenduste väljatöötamisel ja sellest kasu saamisel jääb väikeseks. Lisaks pidurdab piiratud kapitali kättesaadavus Eestis loodud kaitsetööstuse ettevõtete kasvamist ja teadusmahukust ning sellest tulenevat konkurentsivõimet, sest ettevõtted kasvavad aeglaselt ning on vähem innovaatilised võrreldes riikidega, kus kapitalile ja lõppkliendile ligipääs on lihtsam.

Selleks on kaitsetööstuse fookusega ja kaitsetööstusesse panustavatele tehnoloogiaetevõtetele tarvis nii omakapitaliinvesteeringuid kapitaliturult omakapitaliinvesteeringute kaasamise lihtsustamiseks ja erainvestorite aktiveerimiseks, milleks loob eeldused SmartCapi poolt asutatav kaitsetööstusele suunatud fond, kui ka Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalas nii regulatiivsete kui ka tehniliste ja hankeprotseduuriliste eelduste loomine, et lihtsustada uutele kaitsetööstuse tehnoloogiaid arendavatele tootjatele lõppkliendile ligipääsu ja alandada turule sisenemise barjääri.

2.2. SmartCapi kaitsetööstuse fondi eesmärgid

SmartCapi kaitsetööstuse fond panustab järgmistesse riiklikesse eesmärkidesse:

- Strateegiline panus Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika initsiatiividesse ja kaitsetööstuse arengusse;

- riigikaitse uute võimete arendamine, sh riigile strateegiliselt oluliste uute tehnoloogiate arendamine ja kasutuselevõtt;
- luua eeldused Eestis või NATO liikmesriikides asutatud Ukraina taustaga ettevõtjatele või Ukrainasse eksportivatele ettevõtetele alustada kõrgtehnoloogiliste kaitsetööstuse lahenduste arendustegevust või käivitada tootmist;
- Eesti kapitalituru arendamine läbi omakapitaliinvesteeringute kättesaadavuse parandamise ja pakkumise mitmekesistamise, sh luues eeldused edukaks kapitali kaasamiseks kaitsetööstuse ettevõtetele ning tuues kapitaliturule uusi kaitsetööstusele ja kahese kasutusega tehnoloogiatele spetsialiseerunud institutsionaalse kvaliteediga investeerimisfonde. See omakorda võimaldab arendada ja suurendada kaitsevaldkonna ja kahese kasutusega tehnoloogiate investeerimise kompetentsi ja investeeringute mahtu;
- erainvestorite võimendamine ja täiendava erakapitali kaasatõmbamine kaitsetööstuse investeeeringutesse;
- Eesti kaitsetööstuse ettevõtete teadusmahukuse ja rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine, sh ekspordivõimekus ja rahvusvahelise kasvu väljavaated, et pakkuda lahendusi nii Eesti riigikaitsele kui globaalselt kasvavale julgeolekuvajadusele.

2.3. SmartCapi kaitsetööstuse fondi investeerimisstrateegia

Fondi investeerimisstrateegia keskendub Eesti kaitsetööstuse arendamisele, panustamisele innovatsiooni ja majanduskasvu ning majandusliku mõju loomisele.

Element	Kirjeldus
Tehnoloogiline fookus	<ul style="list-style-type: none"> • Sõjalise kasutusega kaupu ja tehnoloogiaid arendavad ja tootvad ettevõtted. • Kahesuguse kasutusega kaupu ja tehnoloogiaid arendavad ja tootvad ettevõtted, millede tehnoloogiad panustavad selgelt NATO liikmesriikide julgeolekusse ja riigikaitsele
Geograafia	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti ettevõtted on fondi peamine sihtgrupp, sh Eestis registreeritud või olulist äritegevust omavad ettevõtted.

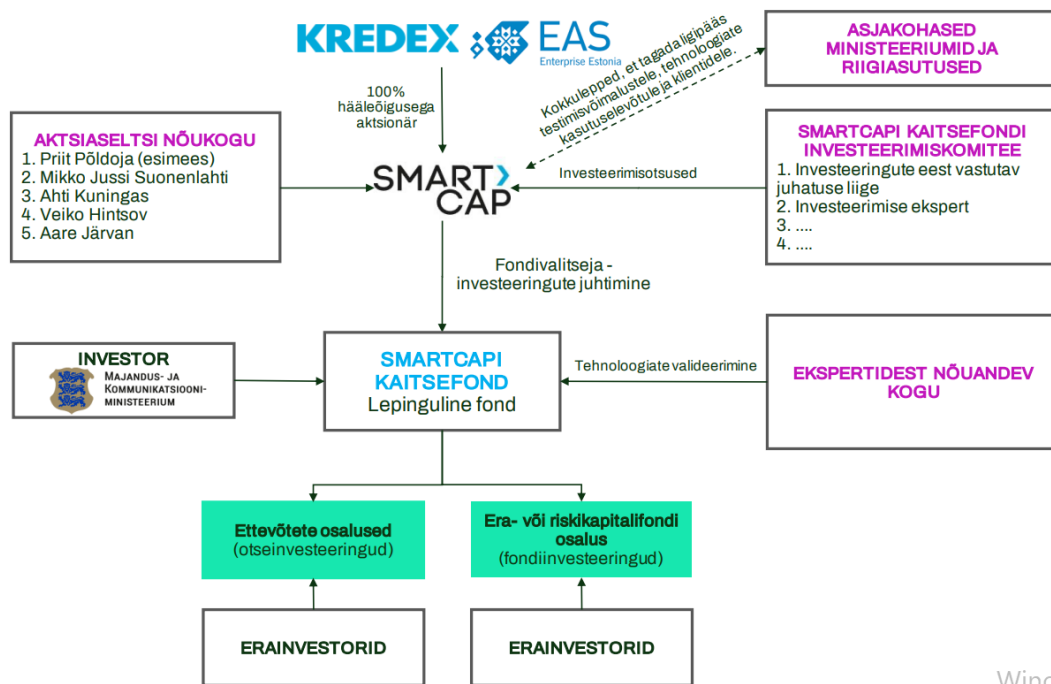
	<ul style="list-style-type: none"> • NATO liikmesriikides registreeritud ettevõtted, kui investering on fondi strateegiasse oluliselt panustav ja erandlikku väärtust loov.
Instrument	<p>Omakapitaliinvesteeringud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otseinvesteeringud – ettevõtete osalus. • Fondiinvesteeringud – ettevõtete kaudne osalus
Tehingustruktuur	<p>Täpsustatakse turukonsultatsiooni käigus, indikatiivselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otseinvesteeringud – kuni 70% tehingust. • Fondiinvesteeringud – kuni 70% fondiinvesteeringust.
Kasvufaas	<p>Riskikapital (<i>venture capital</i>): innovaatiliste varajase faasi tehnoloogiaettevõtete rahastus.</p> <p>Erakapital (<i>private equity</i>): traditsioonilise majanduse kasvufaasi ettevõtete rahastus, sh ühissettevõtted strateegiliste partneritega.</p>
Väljumisstrateegia	<p>Kannatlik kapital ja vajadusel ka strateegiline kapital, mistõttu ei ole asjakohase põhjuseta investeeringutest väljumisel eelistatud agressiivsed ja investeeringu hoidmise perioodi võimalusel lühendavad müügivõtted.</p>
Fondi tähtaeg	<p>Tähtajatu, investeeringutest tagasilaekuvad vahendid reinvesteeritakse vastavalt SmartCapi kaitsetööstuse fondi kehtivatele tingimustele.</p>

2.4. SmartCapi kaitsetööstuse fondi tehniline lahendus

- SmartCap on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (EASi ja KredExi ühendasutus) tütarettevõte, mis on Finantsinspektsiooni tegevusloa alusel tegutsev väikefondivalitseja. SmartCapi peamine eesmärk on panustada Eesti kapitalituru arengusse ja kõrvaldada turutõrkeid. Selleks tehakse omakapitaliinvesteeringuid Eesti ettevõtetesse otse või Eesti fookusega era- ja riskikapitalifondide kaudu, mis arendavad innovaatilisi rahvusvahelise kasvupotentsiaaliga Eesti ettevõtteid ja toetavad seeläbi muutusi, mis aitavad Eesti majandust ajakohastada. Vajadusel investeeritakse ka rahvusvahelistesse era- ja riskikapitalifondidesse, mille investeerimisstrateegial on

Eesti innovaatiliste rahvusvahelise kasvupotentsiaaliga ettevõtete ökosüsteemile oluline väärtust lisav komponent.

- Eesti kaitsetööstuse ja selles tegutsevate ettevõtete arendus- ja kasvupotentsiaali realiseerimiseks asutab SmartCap kaitsetööstusele suunatud investeerimisfondi ja pakub omakapitali investeringuid kaitsetööstuse ettevõtetele nii otse kui ka kaudselt läbi erasektori fondide. Joonisel 1 on SmartCapi ja võimaliku kaitsetööstuse fondi indikatiivne struktuur ning SmartCapi ja selle investeerimistegevuse juhtimiskorraldus. Seejuures on kavas asutada fondi juurde julgeoleku ja riigikaitse tehnoloogilist kompetentsi kaasav ekspertidest koosnev nõuandev kogu, et eelvalideerida SmartCapi kaitsetööstuse fondi tehinguvoos olevad ettevõtted ja nende tehnoloogilised lahendused, hinnata testimise ja täiendava analüüsi vajadust, tehnoloogia kasutuselevõtu potentsiaali, strateegilist vajadust, sobivust ja muid kaitsetööstuse ning riigi kui valideeriva potentsiaalse lõppkliendi jaoks olulisi aspekte. Kaitsetööstuse ekspertidest nõuandva kogu moodustamiseks tehakse koostööd Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumiga ning nende valitsemisalas olevate asutustega.
- SmartCapi kaitsetööstuse fond on kavas asutada lepingulise kinnise alternatiivfondina vastavalt punktis 2.3. kirjeldatud investeerimisstrateegiale ja -poliitikale, milles MKM omandab rahalise sissemakse eest Nasdaq CSD peetavas Eesti väärtpaberite keskregistris registreeritud SmartCapi kaitsetööstuse fondi osakuid. SmartCapi kaitsetööstuse fondi asutamisel oleks selle ainsaks investoriks MKM.
- Erainvestorid ja täiendav kapital lisanduvad kaitsetööstuse ettevõtetesse investeringute tasandil ehk investeringud kaitsetööstuse ettevõtetesse ning era- ja riskikapitalifondidesse tehakse koos erainvestoritega.

Windowsi a
Windowsi aktive

Joonis 1. SmartCapi ja planeeritava kaitsetööstuse fondi indikatiivne struktuur ja SmartCapi juhtimismudel 31.05.2024 seisuga

3. Sektori ootused

EKTL ja Asutajate Selts, mis esindavad kaitse- ja kosmetööstuse sektoris tegelevaid ettevõtteid ning innovaatiliste tehnoloogiasektori ettevõtete asutajaid Eestis, andsid täiendava sisendi ja täpsustasid enda ootuseid seoses kavandatava SmartCapi kaitsetööstuse fondiga ning Eesti kaitsetööstuse ettevõtete kui selle fondi peamise sihtgrupi vajaduste ja ärilise õnnestumise eeldustega. Läbivalt toodi välja järgnevad ootused:

- Suurim väljakutse kaitsetööstuse ettevõtetele on jõuda esimese maksva kliendini, mis on kriitiline sektoris, kus lõppklientide arv on äärmiselt piiratud. Selle turule sisenemise kitsaskoha ja barjääri leevendamiseks on oluline kaitsetööstuse tehnoloogiate eksperimenteerimise ja testimise võimaluste loomine ning riigi referentsosustud. Kaitsetööstuse sektori ettevõtjatel on selge ootus ja ettepanek suunata kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest eraldi vahendid uute innovaatiliste tehnoloogiate ostudeks. Ühtlasi

rõhutasid kohalikud kaitsetööstuse ettevõtjad vajadust luua tingimused ja raamistik Eesti riigi kaitsehangetes otseselt või kaudselt osalemiseks läbi tehnoloogiate kohapealse tootmise nõude. See võimaldaks Eesti ettevõtetel teha rahvusvahelist koostööd, jõuda lõppkliendini ning tekitada kriitilist referentsi, mis on kaitsetehnoloogiate ekspordi eelduseks.

- Surmavaid tehnoloogiaid tootvaid ettevõtteid on Eestis üksikud, kuna relva- ja laskemoona käitlemise seadusandlus nõuab suuri investeeringuid ettevõtete poolt, et alustada selles valdkonnas testimiste ja tootmisega. Kaitsetööstuse ettevõtjad tõid näiteks väga koormava ning arendustsüklit pidurdava asjaoluna välja vajaduse tehnoloogia esimesest arenduse päevast tegeleda lubade, taustakontrollidega jms, sh drooni arendamiseks, mis on võimeline lõhkepead või -laengut kandma, kusjuures arenduse käigus lõhkeaineid ei kasutata. Eesti seadusandlusest tulevad piirangud ja erinevate lubade taotlemise protsess muudavad teekonna tehnoloogiate arendamisest, tootmise ja transpordini liiga keeruliseks, ning halvendavad Eesti ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet olukorras, kus teised riigid on asunud kaitsetööstust puudutavat seadusandlust ja regulatsioone leevendama. Samuti kardetakse eksida regulatsioonide rägastikus ja sattuda seadustega vastuollu ehk liialt kõrged regulatiivsed riskid vähendavad ettevõtjate valmisolekut võtta kaitsetööstuses ka ärilisi riske. Kaitsetööstuse ettevõtjate ühene sõnum on, et tänane Eesti seadusandlus pärsib selle valdkonna ettevõtete konkurentsivõimet. Kaitsetööstuse ettevõtjad näevad lahendusena kaitsetööstusettevõtete rohekoridori loomist, st tuleks esimesel võimalusel vaadata üle regulatiivsed piirangud ja kaitsetööstuses tegutsemiseks vajalike lubade taotlemise menetlusprotsessid ning nende lihtsustamine ja kiirendamine, kus võimalik.
- 50 mln euro suunamist loodavasse kaitsetööstuse fondi peetakse tänuväärseks, kuid kaitsetööstuse ettevõtjate hinnangul sellest summast ei piisa, et katta tänane kapitalivajadus nii ettevõtete otseinvesteeringuteks kui ka fondidesse investeerimiseks. Loodava kaitsefondi omakapitaliinvesteeringute vajadus ei ole kõige kriitilisem ettevõtete eelseemne faasis, kus investeeringute summad on väiksemad ja investeeringud jõukohased täna Eesti turul aktiivsetele kohalikele väikeinvestoritele, nt äriinglitele. Kriitiline täiendava omakapitaliinvesteeringute vajadus tekib ettevõtetel alates seemnefaasist, kus investeeringute summad on alates 1,5 mln eurot projekti kohta. Fondidesse investeerides on majanduslikult loodaval kaitsetööstuse fondil kui ankurinvestoril mõistlik ja jätkusuutlik

investeerida minimaalselt 10 mln eurot ühe fondi kohta, et tagada minimaalselt vajalik kapitali kaasamise stardipunkt. Kaitsetööstuse ettevõtjatel on ootus, et kaitsetööstuse fondile leitakse täiendavad vahendeid esimesel võimalusel, et seda saaks võtta arvesse investeerimispoliitika ja mudelportfelli koostamisel ning rahuldada enamate kaitsetööstuse ettevõtete kriitiline kapitalivajadus, sh ka hilisemas kasvufaasis, kus investeringute summad on oluliselt suuremad. Kaitsetööstuse ettevõtjad näevad fondi lisarahastuse kokkuleppes võimalust Eesti kaitsetööstust pikaajaliselt ja süsteemselt arendada ning ekspordivõimet suurendada.

2.5. Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi roll SmartCapi kaitsetööstuse fondi elluviimisel

- SmartCapi kaitsetööstuse fond loob läbi kapitali pakkumise kaitsetööstuses tegutsevatele ettevõtetele eeldused kodumaise kõrgtehnoloogilise kaitsetööstuse arenguks ning kaitsetööstuse sektori rolli suurendamiseks Eesti majanduses ja ekspordis. Innovatsioon ning uute riigikaitse võimete arendamine ja selleks vajalik tootmine eeldab ka kohapealseid tehnoloogiate unikaalseid testimisvõimalusi, milleks on võimalused Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalas.
- Kaitseministeeriumi valitsemisalas saavad SmartCapi kaitsetööstuse fondi tehinguvoos olevatele investeerimisprojektidele pakkuda testimise ja eksperimenteerimise võimalusi Kaitsevägi, Kaitseliit ja Sihtasutus CR14 (Kaitseministeerium on esitanud detailsema analüüsi eelnõu juurde). Tehnoloogiate testimise ja eksperimenteerimise eelduseks on SmartCapi kaitsetööstuse fondi ekspertidest nõuandva kogu poolne soovitus ja Kaitseministeeriumi valitsemisala võimalused soovitavates tehnoloogilistes valdkondades testimist läbi viia.
- Siseministeeriumi valitsemisalas pakuvad SmartCapi kaitsetööstuse fondi tehinguvoos olevatele investeerimisprojektidele testimise ja eksperimenteerimise võimalusi Politsei- ja Piirivalveamet ja Sisekaitseakadeemia (Siseministeerium on esitanud detailsema analüüsi eelnõu juurde). Tehnoloogiate testimise ja eksperimenteerimise eelduseks on SmartCapi kaitsetööstuse fondi ekspertidest nõuandva kogu poolne soovitus ja

Siseministeriumi valitsemisala võimalused soovitatavates tehnoloogilistes valdkondades testimist läbi viia.

- Koostöös Kaitseministeriumi ja Siseministeriumiga leitakse investeerimistegevuse alustamise ajaks 2024. aasta jooksul SmartCapi kaitsetööstuse fondi ekspertkogusse kaitsevaldkonna eksperdid, kellel on asjakohane võimekus ja valmisolek hinnata SmartCapi kaitsetööstuse fondi tehinguvoos olevate ettevõtete tehnoloogilisi lahendusi, sobivust riigikaitse eesmärkidega ja olemasolevate või arendatavate võimetega, testimise ja täiendava analüüsi vajadust, tehnoloogia kasutuselevõtu potentsiaali, strateegilist vajadust, ekspordipotentsiaali ja muid kaitsetööstuse ning riigi kui valideeriva potentsiaalse lõppkliendi jaoks olulisi aspekte.
- Kaitseministerium esitas 30.05.2024 relvaseaduse jt seaduste muutmise eelnõu teisele kooskõlastusringile. Muudatuse eesmärk on täpsustada sõjarelvade, lahingumoon ja laskemoona käitlemisega tegelevate ettevõtetele esitatavaid nõudeid, laiendada isikute ringi, kes võivad valdkonnas tegutseda, ning vähendada bürokraatiat.
- Kaitseministerium ja Siseministerium kaaluvad valitud kaitsevarustuse hangetel tingimuste seadmist, mille eesmärk on vähemalt osa hangitava varustusega seotud töödest või teenustest teha Eestis või Eesti partnerite abil, kui Eestis on olemas selleks vastav võimekus. Kooskõlas Euroopa Liidu riigihangete direktiivi ja Eesti riigihangete seadusega lähenetakse sellele projektipõhiselt, iga juhtu eraldi kaaludes. Tööstuskoostöö soodustamise aluseks on riigi olulised julgeolekuhuvid või tarnekindluse tagamise vajadus. Otsused tuginevad analüüsile, kuidas see mõjutab nii riigikaitset kui majandust ja uute tootmisvõimekuste teket. Tööstuskoostöö nõuded kaitsevarustuse hangetes mõjutavad nii varustuse hinda kui tarnekiirust.

2.6. Finantseerimistehingu mõju riigieelarvele

Riigi investering 50 miljoni euro ulatuses SmartCapi kaitsetööstuse fondi on tehing finantsvaraga¹ läbi ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seaduse alusel tegutseva SmartCapi, mille käigus omandab riik EVKs registreeritud SmartCapi kaitsetööstuse fondi

¹ Finantsvara definitsioon: <https://www.eestipank.ee/finantsvara>

osakuid. Seega kvalifitseerub investering riigieelarve seaduse § 26 lõike 4 punkti 4 alusel finantseerimistehinguks ehk tehinguks finantsvarade või -kohustustega, mille puhul kahekordse kirjendamise põhimõttest tulenevalt tehakse mõlemad kirjed finantsvarades või -kohustustes ning mille tulemusena eelarvepositsioon ei muutu.

Riigi selge tootlusootus on SmartCapi kaitsetööstuse fondi investeeritava kapitali säilimine. Kuna investeringud tehakse turutingimustel ning samuti kaasatakse eraraha, on investeringute indikatiivne oodatav tootlus võrreldav sarnaste investeringute ajaloolise tootlustega rahvusvahelistel kapitaliturgudel (ligikaudu kaks korda kasvu algselt investeeritud kapitali väärtusest fondi eluea jooksul)², kuid keskmisest kõrgema riskitasemega investeerimisportfellis geograafiliste, sektoriaalsete ja B2G ärimudeli riskide kontsentreerumise tõttu.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu omab puutumust Euroopa Liidu õigusega riigiabi kontekstis. SmartCap tagab kooskõla riigiabi reeglitega.

Investeerimisfondi poolt tehtavate investeringutega ei kaasne üldjuhul riigiabi, kuna investeringud plaanitakse teha samaaegselt ja samadel tingimustel koos erainvestoritega (turutingimustel tehtav ehk nn *pari passu* tehing). Sellisel viisil tehtud investeringud vastavad turumajandusliku investori põhimõttele, kuivõrd tegu on samaväärse tehinguga vastavalt Euroopa komisjoni teatise riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses osale 4.2.3.1, mistõttu ei ole tegu riigiabiga.

Kui mistahes põhjusel ei ole mõne konkreetse üksiku investeringu puhul võimalik kaasata piisavas mahus erakapitali, et investering kvalifitseeruks *pari passu* tehinguks, on

² eFront Insight Euroopa 2012-2016 aastatel asutatud Euroopa riskikapitalifondide võrdlusgrupi tootlusnumber (TVPI) on keskmiselt 1,96x, mis näitab algse investeringu väärtuse kasvu kordajat.

investeerimisfondi investeeringutele võimalik rakendada riigiabi andmist lubavaid erandeid, näiteks grupierandi määrusest (Komisjoni määrus nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks) tulenevad asjakohased erandid. Erandite kasutamise puhul arvestatakse ühtlasi limiteerivate tingimuste ja turutõrke eelhindamise olemasolu vajaduse nõuetega. Samuti võib vajadusel olla võimalik kasutada muid Komisjoni riigiabi erandeid. Vajaliku abikava grupierandimääruse tähenduses, samuti vastava grupierandi teatise konkurentsiseaduse § 34² alusel või riigiabi teatise konkurentsiseaduse § 34¹ alusel esitab vajadusel riigiabi andja ehk SmartCap. Samuti täidab SmartCap riigiabi andjana sellises olukorras muid samades paragrahvides sätestatud kohustusi ning kontrollib, kas tehing vastab kõikidele riigiabi reeglitele. Kui antakse vähese tähtsusega abi, siis täidab SmartCap riigiabi andjana konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud tingimusi. Lisaks esitab SmartCap riigiabi andjana riigiabi andmisel antud abiga seotud andmed riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrile vastavalt konkurentsiseaduse § 49² lõikele 3.

5. Korralduse rakendamiseks vajalikud kulutused ja korralduse rakendamise eeldatavad tulud

Korralduse eelnõu rakendamiseks ehk SmartCapi kaudu tehtava investeeringu vahendid suuruses 50 miljonit eurot on kokku lepitud 2024. aasta riigieelarve seaduses ja ette nähtud MKMi valitsemisala finantseerimistehingute arvelt. Nagu eelnevalt mainitud on riigi selge tootlusootus SmartCapi kaitsetööstuse fondi investeeritava kapitali säilimine, kuid pikas perspektiivis on võimalus teenida tulu tehtud investeeringute väärtuse kasvult.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile, Siseministeeriumile ja Rahandusministeeriumile.

7. Korralduse jõustumine

Korraldus jõustub üldises korras.